

UDK 91:929;012

**ЖИВОТ И ДЕЛО ПРОФ. ДР СРБОЉУБА Ђ. СТАМЕНКОВИЋА
(1951-2010)**

Тихо и неочекивано, 17. 08. 2010. године напустио нас је проф. др Србољуб Ђ. Стаменковић, декан Географског факултета Универзитета у Београду. Професор Стаменковић је рођен 22. августа 1951. године у Ћуковцу код Врања. Основну и средњу економску школу завршио је у Врању, а студије Географије на Катедри за географију Природно-математичког факултета Универзитета у Приштини. Магистарске студије смера: Географске основе просторног планирања, завршио је 1981. године одбраном магистарске тезе под насловом: **Урбано-географски развитак Врања**, на Географском факултету Универзитета у Скопљу, где је и докторирао одбраном докторске тезе под насловом: **Просторно-функционални односи и везе централних насеља у Врањском субрегиону**, 1985. године.

Након завршетка редовних студија, од 1975. до 2010, био је стално запослен у следећим установама: од 1975. до почетка 1981. године у Еко-

номској школи „Димитрије Туцовић” у Врању, где је предавао: Општу економску географију, Економску географију Југославије, Општу туристичку географију, Туристичку географију Југославије и др.; од 16. фебруара 1981. до краја 1988. године у Педагошкој академији „Иво Андрић” у Врању, где је најпре изабран у звање предавача више школе за предмет Географија, а две године након поменутог избора изабран је у звање професора више школе за предмет Географија, да би после тога био изабран и у звање професора више школе за наставни предмет Методика наставе природе и друштва; од 1. октобра 1988. до 31. октобра 1990. године је обављао послове саветника за географију у Републичком заводу за унапређивање образовања и васпитања у Београду и од 1. новембра 1990. радио је на Географском факултету Универзитета у Београду, где је биран у звања: доцента (1990–1995), ванредног (1995–2000) и редовног професора (2001) за предмете: Географија насеља на Студијској групи Географија, Примењена урбана и рурална географија на Студијској групи Просторно планирање и Рурална и урбана географија на Студијској групи Демографија; и обављао послове управника Института за демографију (2002–2004), декана (од 2004. до августа 2010) и др.

Године 1987. био је изабран у звање научног сарадника без заснивања радног односа у Југословенском институту за урбанизам и становање (ЈУГИНУС) у Београду, где је као спољни сарадник обављао неке научно-истраживачке послове.

Као наставник спољни сарадник био је ангажован и на другим универзитетима (Ниш, Приштина и Бања Лука): од школске 1994/95. до 2000. године предавао је Географију у оквиру Интердисциплинарног семинара на Учитељском факултету у Врању; од школске 1998/99. до 2005. изводио је наставу из предмета Просторни системи на смеру за просторно планирање Одсека за географију ПМФ Универзитета у Приштини, где је школске 2000/01. реализовао и наставу из предмета Увод у географију, који је предавао више школских година и на Географском факултету Универзитета у Београду; школске 1998/99. године предавао је Географију насеља (студијске групе за географију и етнологију) а од 2008. и Рурално планирање (студијска група за просторно планирање) на Одсеку за географију ПМФ Универзитета у Бањалуци; од школске 2003/04. изводио је наставу из предмета Географија насеља, а две школске године изводио је и наставу из предмета Увод у географију на ПМФ Универзитета у Нишу и од школске 2005. године био је ангажован на Учитељском факултету Универзитета у Београду за извођење наставе Географије у оквиру предмета Природа и друштво II.

У установама где је био у сталном радном односу обављао је, осим поменутих, и читав низ других послова општедруштвеног, организационог и руководећег карактера. То су: у два мандата био је председник Савета Економске школе у Врању; један мандат вршио је дужност председника

Синдиката Педагошке академије у Врању; један мандат обављао је послове председника Савета Педагошке академије у Врању; био је помоћник директора Педагошке академије у Врању; обављао је послове делегата у Скупштини Основне заједнице науке Јужноморавске међуопштинске регионалне заједнице у Лесковцу; био је делегат у Скупштини Заједнице науке Србије у Београду; обављао је послове председника Одбора за педагогију, психологију и филозофију Заједнице науке Републике Србије у Београду; неколико година био је технички уредник, а затим и главни уредник Зборника радова, научне публикације Педагошке академије у Врању; више година био је члан редакције Врањског гласника, научне публикације Народног музеја у Врању; неколико година био је члан редакције Радио Врања за емисију „Врање у времену” за коју је написао и више текстова (Врање кроз векове, Геоморфолошка историја Врања и његове околине, Ашани у Врањском крају и Снабдевање Врања водом); обављао је послове секретара Комисије за географију Просветног савета Републике Србије; неколико година обављао је послове руководиоца издавачке делатности Географског факултета у Београду, када је штампано и продато више од 15.000 примерака радних приручника (свеске) за основну школу и гимназију; четири школске године обављао је послове председника Комисије за полагање стручних испита на Географском факултету у Београду; био је члан Координационог тела научног пројекта Географског института „Јован Цвијић” САНУ и Географског факултета у Београду под насловом: „Србија, стожер балканске и европске интеграције”; био је носилац послова на покретању периодичне публикације „Демографија”, Међународног часописа за демографска и остала друштвена истраживања, и главни и одговорни уредник гласила Демографског института Географског факултета који је структуриран и обликован у складу са захтевима за међународне часописе; био је иницијатор покретања студентског листа „Демограф”, првог гласила студената Демографије у Србији, чији први број је објављен 2005. године при Географском факултету итд.

Проф. др Србољуб Стаменковић је руководио израдом више од 100 дипломских радова, 12 магистарских теза и пет докторских дисертација. Сви радови из ове групе су из области урбаних, рурално-урбаних и руралних насеља, као и из области проучавања просторно-функционалне организације мреже централних насеља неких делова територије Србије. Уз то, учествовао је у раду више комисија на Географском факултету у Београду, Природно-математичком факултету у Приштини, Природно-математичком факултету у Новом Саду и Природно-математичком факултету у Бањалуци за оцену подобности тема и одбрану магистарских и докторских дисертација.

Свој вишегодишњи научни рад у области географије насеља професор Стаменковић је задњих година крунисао пројектом „Географска енциклопедија насеља Србије” који представља јединствени подухват у читавој српској, југословенској и балканској научно-стручној енциклопедијској

литератури. Професор Стаменковић је био иницијатор, концептор, организатор, методолог, уредник и водећи аутор овог монументалног дела које је инспирисало и окупило многобројне ауторе да узму учешће у његовој изради, која је објављена у пет књига: **Географска енциклопедија насеља Србије**, књ. I (А–Ђ), 2001; **Географска енциклопедија насеља Србије**, књ. II (Ж–Љ), 2001; **Географска енциклопедија насеља Србије**, књ. III (М–Р), 2001; **Географска енциклопедија насеља Србије**, књ. IV (С–Ш), 2002. и **Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина**, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, 2005.

Био је редактор и један од аутора допуњеног и обједињеног електронског издања Географске енциклопедије насеља Србије (2004). У оквиру предметне Енциклопедије, самостално и као коаутор, написао је 2.048 одредница (40% укупног броја одредница). Када се узму у обзир околности под којима је професор Стаменковић, од 1998. до краја 2005. године, реализовао огроман труд на овом енциклопедијском делу, онда се њему лично мора одати највеће могуће признање.

Од 1975. до данас, проф. др Србољуб Стаменковић је објавио 170 радова: 5 научних монографија, 82 оригинална и прегледна научна рада, 3 тематске карте, 14 научно-популарних и радова из методике наставе географије, 13 уџбеника и дидактичких материјала за основну и средње школе, од којих су два универзитетска уџбеника из области предмета које је више година предавао, 44 енциклопедијска рада и 9 приказа и пригодних белешки. Учествовао је са рефератима на више од 20 научних скупова у Србији и бившим југословенским републикама. Уз то, учествовао је у реализацији више научноистраживачких пројеката: „Социогеографска истраживања села Србије” (од 1987. до 1990), „Географски процеси и појаве у Србији” (од 1991. до 1995), „Географска регионализација Србије” (од 1995. до 2000), „Србија, стожер балканске и европске интеграције”, Географски институт „Јован Цвијић” САНУ и Географски факултет у Београду (1999), „Јастребачки рурално-туристички комплекс Рлица–Срндаље” (1999), „Геосистемске основе просторно-функционалне организације Републике Србије” (2005–2010). Осим тога професор Стаменковић је учествовао у изради више стратегија, просторних и регионалних планова: **Стратегија просторног развоја Републике Србије**, Мрежа насеља; Функционално-урбана подручија, **Просторни план Републике Србије**, Мрежа насеља, **Регионални просторни план општина Јужног Поморавља**, **Просторни план општине Неготин** и др.

Проф. др Србољуб Стаменковић је припадао оној релативно малобројној средњој генерацији универзитетских професора и научних радника српске научне географске школе који су својим истраживачким преокупацијама и методологијом рада успоставили континуитет наше традиционалне научне географије Цвијићевог доба са концепцијама, стремљењима и проблемима модерне географске науке. Истраживачка оријентација професора

Стаменковића била је од самог почетка његове научне каријере везана за географију насеља у којој је током 30-ак година остварио резултате трајне научне вредности. На том сложеном пољу научноистраживачког рада, који захтева интензивну комуникацију са свим географским дисциплинама, као и са читавим низом суседних и сродних основних и примењених наука, професор Стаменковић је савладао методолошке и информатичке прекиде и баријере које су ометале конструктивну примену резултата класичне урбане и руралне географије у теорији и пракси регионалног развоја, просторног и урбанистичког планирања, ревитализације сеоских територија и диференцијалне популационе политике. Посебно треба нагласити да је успешној реализацији професорових истраживачких циљева посебно допринео његов систематични, упорни рад „на терену и у народу”, који обезбеђује тачно и дубоко познавање конкретних појава у географској и социјалној средини, а који од истраживача захтева велики напор и одрицања. На том главном пољу научне креације професор Стаменковић је релативизирао свој однос према априорним моделима и схемама и искуствено изграђивао такву методологију истраживања насељских система која је предметно и онтолошки сагласна са географском стварношћу и њеним територијално и генетски издиференцираним појавним облицима. Тиме је поставио препознатљиви научноистраживачки концепт у нашој савременој географији насеља који је умногоме комплементаран руристичком правцу академика Бранислава Којића и његових следбеника. Осим тога, код валоризације опсежног и оригиналног научног доприноса професора Србољуба Стаменковића у области савремене руралне и урбане географије треба, такође, нагласити, да се највећи део остварених истраживачких резултата односио на Јужноморавски регион. Зато се с правом каже да је професор др Србољуб Стаменковић био најбољи познавацац и водећи истраживач јужноморавске удолине и суседних области.

За досадашњи рад у области науке и струке којом се бавио проф. др Србољуб Стаменковић је добио три признања: Захвалницу Српског географског друштва – Подружница Крагујевац, за радове из области наставне праксе, 1996. године; Признање Народне технике Београда за вишегодишњи допринос научно-технолошком стваралаштву младих Београда и Медалју „Јован Цвијић” СГД 2006. године у знак посебног признања и захвалности за особите резултате на унапређењу географске науке и наставе.

БИБЛИОГРАФИЈА

Научне монографије

1. Дневне миграције становништва (радне снаге и школске омладине) према централним насељима у Врањском крају, Посебна издања, књ. 68, Српско географско друштво, Београд, 1989, стр. 1–161.

-
2. **Дневне миграције становништва (радне снаге и ученика) према Александровцу и Брусу**, Посебна издања, књ. 4, Географски факултет Универзитета у Београду, 1995, стр. 1–131 (са М. Павловић, Д. Тошићем и М. Милинчићем).
 3. **Врање – Генеа и насеобинска еволуција**, Посебна издања, књ. 7, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 1995, стр. 1–206.
 4. **Свилајнац – Генеа, насеобинска еволуција и геопросторне промене**, Географске актуелности, књ. 2, Српско географско друштво, Београд, 1996, стр. 1–184 (са М. Милинчићем).
 5. **Владичин Хан – Генеа, насеобинска еволуција и геопросторне промене**, Посебна издања, књ. 4, Географски факултет Универзитета у Београду, 1997, стр. 1–271.

Оригинални и прегледни научни радови, расправе и чланци

1. **Снабдевање Врања водом**, Врањски гласник, књ. XII–XIII, Народни музеј, Врање, 1979, стр. 281–304.
2. **Дневне миграције становништва према Врању**, Гласник Српског географског друштва, св. LXI/2, Београд, 1981, стр. 51–62.
3. **Просторно-демографске и функционалне карактеристике мреже насеља у општини Врање**, Зборник радова, св. I, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1982.
4. **Популациони развитак и урбанизација Врања**, Врањски гласник, књ. XIV–XV, Народни музеј, Врање, 1982, стр. 357–394.
5. **Систематизација насеља врањског краја према популационој величини**, Гласник Српског географског друштва, св. LXV/2, Београд, 1982.
6. **Неки аспекти развитка туризма Врањске Бање**, Гласник Српског географског друштва, св. LXIII/1, Београд, 1983, стр. 55–62.
7. **Централна насеља и фундаменталне просторно-демографске особености њиховог комплексног функционалног подручја у врањском крају**, Врањски гласник, књ. XVII, Народни музеј, Врање, 1984, стр. 229–248.
8. **Друштвено-економски развитак и урбанизација општина врањског краја**, Зборник радова, св. II–III, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1985.
9. **Основна просторно-демографска и функционална типолошка систематизација насеља општине Трговиште**, Зборник радова, св. II–III, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1985.
10. **Основне промене у етничкој структури врањског краја**, Врањски гласник, књ. XIX, Народни музеј, Врање, 1986, стр. 113–131.
11. **Неки аспекти проучавања дневних миграција становништва за потребе просторног планирања**, Зборник XII Конгреса географа Југославије, Нови Сад, 1987, стр. 412–415.

-
12. **Дневне миграције становништва у врањском крају као индикатори гравитационе привлачности простора**, Зборник радова, Научни симпозијум „Географски проблеми пограничних регија наше земље”, Одсек за географију и просторно планирање ПМФ-а из Београда и Народни музеј у Врању, Врање, 1987, стр. 361–368 (са В. Рудићем).
13. **Урбано-географска обележја дневних миграција становништва према Врањској Бањи**, Врањски гласник, књ. XX, Народни музеј, Врање, 1987, стр. 205–217.
14. **Дневне миграције становништва у Врањском крају као чинилац трансформације руралне средине**, Врањски гласник, књ. XXI, Народни музеј, Врање, 1988, стр. 245–251.
15. **Дневне миграције становништва (радне снаге и школске омладине) према централним насељима у општини Владичин Хан**, Зборник радова, св. V, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1988.
16. **Геополитичка валоризација промена у етничкој структури јужног дела ЈИ Србије**, Научни скуп „Југословенски геопростор”, Центар за марксизам Универзитета у Београду, Београд, 1989, стр. 128–133.
17. **Организационо-функционална подела и односи у привреди централних насеља врањског краја са становишта дневних миграција становништва**, Зборник радова, св. VI–VII, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1989. (са М. Павловић).
18. **Неке социјално-економске промене дуж границе Србије и Македоније**, Зборник XIII Конгреса географа Југославије, Приштина, 1989, стр. 191–197 (са Д. Родићем и М. Павловић).
19. **О појму просторно-функционалних односа и веза у географији насеља**, Зборник радова, св. 37–38, Географски факултет ПМФ Универзитета у Београду, Београд, 1990/91, стр. 139–144.
20. **Географска основа развоја функција насеља**, Географски годишњак, бр. 19, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1991, стр. 65–68.
21. **Географија насеља и екистика**, Гласник Српског географског друштва, св. LXX/1, Београд, 1991, стр. 71–73.
22. **Деаграризација као географско-насеобински процес**, Зборник радова, св. 39, Географски факултет ПМФ, Београд, 1992, стр. 65–72.
23. **Основне урбано-географске тенденције у развоју приградског подручја Врања**, Зборник радова, св. 39, Географски факултет ПМФ Универзитета у Београду, Београд, 1992, стр. 225–233.
24. **Етничко-географски положај насеља**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXIII/2, Београд, 1993, стр. 45–50.
25. **Неке савремене тенденције у развоју географије насеља**, Научни скуп, Зборник радова, св. 42, Географски факултет ПМФ Универзитета у Београду, Београд, 1993, стр. 150–155 (са М. Бачевићем).

26. **Физичко-географска изучавања људских насеља**, Зборник радова, св. 42, Географски факултет ПМФ Универзитета у Београду, Београд, 1993, стр. 119–124 (са Д. Тошићем).

27. **Генеза и просторни развој Врања**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXIV/2, Београд, 1994, стр. 23–36 (са Д. Тошићем).

28. **Карактеристичне промене у насељима пограничног дела Пчињског округа**, Зборник радова, св. 43, Географски факултет ПМФ Универзитета у Београду, Београд, 1994, стр. 112–115 (са Д. Тошићем).

29. **Нодална географија – регионални аспект у географији насеља**, Глобус, бр. 18–19, Часопис за методолошка и дидактичка питања географије, Српско географско друштво, Београд, 1994, стр. 137–140 (са Д. Тошићем).

30. **Погранични положај и погранична функција Врања**, Зборник радова, бр. XLIII, Географски факултет, Београд, 1994, стр. 116–122 (са Б. Дерићем и Д. Тошићем).

31. **Географија насеља и просторно планирање**, Зборник радова, бр. XLV, Географски факултет, Београд, 1995, стр. 85–91.

32. **Нека обележја дневне просторне покретљивости радне снаге и ученика према Брусу**, Географски годишњак, бр. 30, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1995, стр. 78–86 (са М. Милинчићем).

33. **Природни ресурси и размештај насеља Источне Херцеговине**, Научни симпозијум „Ресурси Републике Српске”, Зборник радова, Бања Лука, 1995, стр. 273–277 (са Д. Тошићем и М. Милинчићем).

34. **Миграције као чинилац насеобинске трансформације Свилајнца**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXVI/2, Београд, 1996, стр. 13–22.

35. **Дневне миграције становништва у географским проучавањима насеља Србије**, Становништво, Година XXXIV, бр. 3–4, Институт друштвених наука, Центар за демографска истраживања, Београд, 1996, стр. 43–60.

36. **Неки савремени аспекти развоја руралних насеља Србије**, Географски годишњак, бр. 32, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1996, стр. 19–26.

37. **Природна основа и просторна организација насеља у околини Свилајнца**, Зборник радова, бр. 47, Географски факултет, Београд, 1997, стр. 27–38 (са М. Милинчићем).

38. **Основни геофактори урбаног развоја Врањске Бање**, Зборник радова, књ. 47–48, Географски институт „Јован Цвијић” САНУ, Београд, 1998, стр. 157–174 (са М. Милинчићем).

39. **Нека рурално-географска својства околине Свилајнца**, Гласник СГД, Београд, 1998, стр. 35–48 (са М. Милинчићем).

40. **Научна полазишта проучавања актуелне руралне ситуације и сеоских насеља као могућих центара развоја Србије**, Становништво, Година XXXVII, бр. 1–4, Институт друштвених наука, Центар за демографска истраживања и Друштво демографа Југославије, Београд, 1999, стр. 183–194.

41. **Ревитализација села и просторно понашање наших руралних становника**, Југословенски симпозијум „Ревитализација села”, Агрономски факултет у Чачку, Чачак, 1998, стр. 353–359 (са Д. Тошићем).

42. **Дневне миграције ученичке сеоске омладине према Свилајнцу као индикатор перспективе руралног развоја**, Научни скуп „Власински сусрети”, Завод за развој социологије села, Београд, 1998, стр. 1–10.

43. **Научне потребе за релевантним фондом пописних података о дневним миграцијама радне снаге и школске омладине**, Научни скуп „Попис становништва, домаћинства и станова 2001. године”, Статистичар, Орган статистичког друштва за теоријску и примењену статистику, год. XVII, бр. 21, Статистичко друштво Србије, РСЗ и СЗ за статистику, Београд, 1998, стр. 58–62.

44. **Досадашњи развој и перспективе Географије насеља у Србији**, Научни скуп (одржан у Брезовици), Географски факултет, Београд, 1998, стр. 1–6.

45. **Уводна реч**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2000, стр. V–XI.

46. **Српска географска школа и изучавање насеља**, Зборник радова, XIV конгрес географа Југославије, Српско географско друштво, Географски факултет у Београду, ПМФ – Институт за географију у Новом Саду и Географски институт „Јован Цвијић” САНУ, Београд, 2001, стр. 37–46.

47. **Насеља општине Осечина**, Географски факултет Универзитета у Београду и Општинска организација истраживача Осечина, Београд, 2002, стр. 1–50 (са Ж. Грујичићем).

48. **О раду на енциклопедији и неким актуелним питањима просторне организације мреже насеља у Србији**, Географска енциклопедија насеља Србије Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. I–XI.

49. **Географија насеља као интегрални део науке о насељима – екистике**, Научни скуп „Јединство наука данас (Интердисциплинарни приступ сазнању)”, књ. 4 (том II), Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци, Бања Лука, 2003, стр. 259–270 (са Д. Р. Гатарих).

50. **Људска насеља као полазиште просторне организације локалне самоуправе у Србији**, Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља, Асоцијација просторних планера Србије и Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2004, стр. 171–178.

51. **ON SCIENTIFIC ASPIRATIONS OF THE MAGAZINE 'DEMOGRAPHY'**, Демографија, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, књ. I, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2004, стр. 9–12.

52. **Савремени насеобински проблеми руралног развоја Србије**, Зборник радова, Одрживи просторни, урбани и рурални развој Србије, ИАУС, Београд, 2004, стр. 13–18 (са М. Мартиновић).

53. **Насеља и демографска ситуација као иницијална основа регионализације Србије у контексту савремене европске праксе и препорука**, Регионални развој и демографски токови балканских земаља, књ. 9, Економски факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2004, стр. 341–348 (са М. Мартиновић).

54. **Нека актуелна питања просторне организације мреже насеља и релевантни демографски проблеми у Србији**, Демографија, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, књ. I, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2004, стр. 115–134.

55. **Становништво и насеља**, Дрина, Завод за уџбенике и наставна средства Београд и Завод за уџбенике и наставна средства Српско Сарајево, 2005, стр. 285–333.

56. **Предговор**, Научни симпозијум са међународним учешћем „Србија и савремени процеси у Европи и свету”, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 3–4.

57. **О развоју и наставно-научним прекупацијама Географског факултета Универзитета у Београду**, Научни симпозијум са међународним учешћем „Србија и савремени процеси у Европи и свету”, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 19–28.

58. **Развој Одсека за географију ПМФ Универзитета у Приштини (са привременим седиштем у Косовској Митровици)**, Научни симпозијум са међународним учешћем „Србија и савремени процеси у Европи и свету”, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 51–54.

59. **Рedefиниција појма „насеље” у Србији – европски стандард и услов рационалне просторне организације мреже насеља**, Научни симпозијум са међународним учешћем „Србија и савремени процеси у Европи и свету”, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 529–536.

60. **О раду на енциклопедији**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 5–9.

61. **Зеленци – рурални развој и антропогеографски комплекс**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXV/1, Београд, 2005, стр. 129–136 (са Д. Р. Гатарих).

62. **Дневне миграције ученичке сеоске омладине према Свилајнцу као индикатор перспективе руралног развоја**, Демографија, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, књ. II, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 81–94 (са Д. Р. Гатарих).

63. **Радманићи – расељено сеоско насеље код Бања Луке**, Демографија, књ. III, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2006, стр. 161–172 (са Д. Р. Гатарих).

64. **О антропогеографским истраживањима насеља Југоисточне Србије**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXVI/1, Београд, 2006, стр. 85–96 (са Д. Р. Гатарих).

65. **Чачак и његов дневни урбани систем (I део)**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXVI/2, Београд, 2006, стр. 171–178 (са Д. Р. Гатарих).

66. **О неким питањима одређивања статуса бањских насеља и бања у мрежи насеља Србије**, Зборник радова, Планирање уређења и заштита бањских и климатских места Србије, Институт за просторно планирање Географског факултета Универзитета у Београду и Асоцијација просторних планера Србије, Београд, 2006, стр. 125–133 (са Д. Р. Гатарих, М. Мартиновић).

67. **Становништво и насеља, Морава**, монографија, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006, стр. 449–549.

68. **Чачак и његов дневни урбани систем (II део)**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXVII/1, Београд, 2007, стр. 107–112 (са Д. Р. Гатарих).

69. **Дневне миграције радне снаге, ученика и студената Свилајнца по попису становништва 2002. године**, Демографија, књ. IV, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2007, стр. 177–186 (са Д. Р. Гатарих).

70. **Географски факултет Универзитета у Београду – Иницијатор и носилац развоја географије и сродних наука и дисциплина у Србији**, Зборник радова, бр. 57, Географски институт „Јован Цвијић” САНУ, Београд, 2007, стр. 13–20.

71. **Проучавање просторне организације мреже насеља Србије и европске препоруке**, Зборник радова, књ. 1, Први конгрес српских географа, Српско географско друштво, Географски институт „Јован Цвијић” САНУ, Географски факултет Универзитета у Београду и Департман за географију, туризам и хотелијерство ПМФ Универзитета у Новом Саду, Београд, 2007, стр. 97–106.

72. **Дневна интеракција радне снаге, ученика и студената између Републике Србије и Републике Српске (БиХ)**, Зборник радова са научног скупа, Србија и Република Српска у регионалним и глобалним процесима, Географски факултет Универзитета у Београду, Природно-математички факултет Универзитета у Бањалуци, Београд – Бањалука, 2007, стр. 435–439 (са Д. Р. Гатарић).

73. **Конвергентне и дивергентне дневне миграције становништва Београда и околине – просторна дистрибуција по насељима у границама Града Београда**, Демографија, књ. V, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2008, стр. 43–52 (са Д. Р. Гатарић).

74. **Неки просторно-демографски аспекти дневне интеракције Београда и околине**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXVIII/2, Београд, 2008, стр. 45–50 (са Д. Р. Гатарић).

75. **Дневна интеракција (радне снаге, школске деце и омладине) Београда и војвођанских насеља**, Зборник радова, св. LVI, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2008, стр. 63–72 (са Д. Р. Гатарић).

76. **Дневна интеракција радне снаге, ученика и студената Београда и насеља Поморавља**, Зборник радова, св. LVII, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009, стр. 87–102 (са Д. Р. Гатарић).

77. **Београд – унутарградска дневна кретања радне снаге, ученика и студената**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXXVIII/2, Београд, 2009, стр. 65–68; 69–72 (са Д. Р. Гатарић).

78. **Дневна интеракција радне снаге, ученика и студената Београда и Шумадијског округа**, Демографија, књ. VI, Међународни часопис за демографска и остала друштвена истраживања, Институт за демографију Географског факултета Универзитета у Београду, Београд, 2009, стр. 153–160 (са Д. Р. Гатарић).

79. **Правци развоја просторне организације мреже насеља Србије**, Међународни научни скуп, Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља, Универзитет у Београду – Географски факултет, Београд, 2010, стр. 305–310.

80. **Статус града и његов значај за развој локалне самоуправе и децентрализације државе**, Зборник радова, Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља, Асоцијација просторних планера Србије, Универзитет у Београду – Географски факултет, Београд, 2010, стр. 93–105 (са В. Шећеровим).

81. **Daily urban system of Belgrade**, Challenges of spatial development of Ljubljana and Belgrade, Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Ljubljana, 2010, pp. 129–141 (sa Gatarić, R. D.).

82. **The Concept of the Sustainable Development – from Idea to Paradigm**, (sa Tošić, D., Tabaković–Tošić, M., Gatarić, R. D.), 2010 (printed).

Тематске карте

1. **Војводина – учешће старачких домаћинстава (сви чланови стари 60 и више година) са пољопривредним поседом у својини у укупном броју домаћинстава насеља 1991**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005. (са Д. Р. Гатарих).

2. **Војводина – учешће старачких домаћинстава (сви чланови стари 60 и више година) са пољопривредним поседом у својини у укупном броју домаћинстава насеља 2002**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005. (са Д. Р. Гатарих).

3. **Војводина – пазарни дани и робно-сточни вашари**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005. (са Д. Р. Гатарих).

Научно-популарни и радови из методике наставе географије

1. **Врање**, Земља и људи, св. 26, Научно популарни зборник, Српско географско друштво, Београд, 1975, стр. 143–152.

2. **Нека искуства у коришћењу карте у настави географије**, Глобус, бр. 8, Часопис за педагошко-методска питања и унапређивање наставе географије, Српско географско друштво, Београд, 1975, стр. 84–86.

3. **Принцип повезаности географске наставе са животом**, Географски годишњак, бр. 14, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1978, стр. 69–71.

4. **Домаћи радови ученика као фактор актуелизације и популаризације географске наставе**, Географски годишњак, бр. 15, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1979, стр. 81–83.

5. **Једна могућност примене методе рада са текстом у настави географије**, Географски годишњак, бр. 16, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1980.

6. **Текст као илустрација у настави географије**, Географски годишњак, бр. 17, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1981. (са Г. Близнаковском).

7. **Некои допирни компоненти на наставата по географија и марксистичка филозофија**, Географски разгледи, књ. 20, Сојуз на географските здруженија на СР Македонија, Скопје, 1982, стр. 149–154.

8. **Неки елементи политехничког образовања у настави географије са практичним примерима**, Географски годишњак, бр. 18, СГД – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1982, стр. 116–121 (са С. Филиповићем).

9. **Географски садржаји у основној школи од I до IV разреда и припремљеност учитеља разредне наставе за њихову реализацију**, Глобус, бр. 14, Часопис за педагошко-методска питања и унапређивање наставе географије, Српско географско друштво, Београд, 1982, стр. 6–9.

10. **Психолошко-педагошке основе дескриптивно-демонстративног рада са географским картама у настави географије**, Зборник радова, св. II–III, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1985. (са С. Стојановић).

11. **Интерпретација неких основних економско-географских појмова у настави познавања природе и друштва**, Зборник радова, св. IV, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1986. (са С. Стојановић).

12. **Специфичности сазнајних процеса при усвајању појмова о рељефу као основа за његово картографско приказивање у оквиру наставе природе и друштва**, Зборник радова, св. IV, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1986. (са С. Стојановић).

13. **Географски садржаји у основној школи од I до IV разреда**, Зборник, XIII Конгрес географа Југославије, Приштина, 1989, стр. 289–292 (са С. Адамовић)

14. **Географски садржаји о насељима у нашем образовно-васпитном систему**, Научни симпозијум „Теоријско-методолошки проблеми наставе географије”, Географски институт Никшић и Географски факултет Београд, 1997, стр. 287–292.

Уџбеници и дидактички материјал

1. **Географија за III разред средњег образовања**, Научна књига, Београд, и Завод за издавање уџбеника, Нови Сад, 1991, стр. 1–165 (са Б. Станишићем, три издања).

2. **Географија за I или II разред средње школе**, Научна књига, Београд, и Завод за издавање уџбеника, Нови Сад, 1991, стр. 1–219 (са Б. Станишићем, три издања).

3. **Економска географија за I разред економске школе**, Научна књига, Београд, и Завод за издавање уџбеника, Нови Сад, 1991. (са В. Ђурићем и Ј. Илићем, три издања).

4. **Географија насеља**, Универзитетски уџбеник, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 1992, стр. 1–188 (са М. Бачевићем, два издања).

5. **Географија, Радна свеска за ученике VII разреда ОШ**, Стручна књига, Београд, 1990, стр. 1–114 (са С. Адамовић).

6. **Географија, Радна свеска за ученике VIII разреда ОШ**, Стручна књига, Београд, 1990. (са Б. Станишићем).

7. **Географија, Радна свеска за ученике I разреда гимназије**, Географски факултет ПМФ-а Универзитета у Београду, Београд, 1991. (са С. Богдановић Дуруз).

8. **Географија, Радна свеска за ученике II разреда гимназије**, Географски факултет ПМФ-а Универзитета у Београду, Београд, 1991. (са С. Богдановић Дуруз и М. Мокриш).

9. **Географија, Радна свеска за ученике V разреда основне школе** (на албанском језику), Стручна књига, Београд, 1992. (са М. Стошић).

10. **Географија, Радна свеска за ученике V разреда ОШ**, „Амир”, Београд, 1994, стр. 1–50 (са С. М. Станковићем).

11. **Увод у географију**, Географски факултет, Београд, 2002, стр. 1–156 (са Р. Ђњатом).

12. **Географија за 8. разред основне школе**, Завод за уџбенике, Београд, прво издање 2007, друго издање 2010. (са Д. Р. Гатарих).

13. **Радна свеска са неким картама за 8. разред основне школе**, Завод за уџбенике, Београд, прво издање 2007. (са Д. Р. Гатарих), друго издање 2010. (са Д. Р. Гатарих и М. Бркић).

Енциклопедијски радови

1. **Ада**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 1–4 (са М. Мартиновић).

2. **Алексинац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 18–40 (М. Мартиновић).

3. **Алибунар**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 40–45 (са М. Мартиновић).

4. **Баточина**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 86–90 (са Н. Рафаиловић и М. Мартиновић).

5. **Београд**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2000, стр. 120–124.

6. **Босилеград**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2000, стр. 230–241 (са Б. Димићем).

7. **Бујановац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2000, стр. 258–277.

8. **Врачар**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 131–133.

9. **Ваљево**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2000, стр. 279–299 (са Н. Рафаиловић и М. Мартиновић).

10. **Витина**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 317–328 (са Б. Димићем).

11. **Владичин Хан**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 338–355.

12. **Врање**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 366–396.

13. **Гњилане**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 447–462 (са М. Мартиновић и Б. Димићем).

14. **Ђаковица**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. I (А–Ђ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 529–545 (са С. Кицошевим и М. Мартиновић).

15. **Жабари**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 3–8.

16. **Зајечар**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 29–44 (са М. Мартиновић и Ј. Декић).

17. **Зубин Поток**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 64–81 (са М. Мартиновић и Ј. Радовановић).

18. **Исток**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 102–218 (са М. Масловарићем).

19. **Качаник**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 140–148 (са Н. Рафаиловић).

20. **Клина**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 159–175 (са М. Мартиновић и М. Масловарићем).

21. **Кнић**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 176–185 (са И. Спасенићем и М. Мартиновић).

22. **Косово Поље**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 222–228 (са Ј. Радовановић).

-
23. **Косовска Каменица**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 228–245 (са Ж. Томићем и М. Мартиновић).
24. **Коцељева**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 257–263 (са Н. Рафаиловић и З. Поповићем).
25. **Краљево**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 278–303 (са Ј. Радовановић и М. Мартиновић).
26. **Крушевац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 310–337 (са И. Филиповићем, М. Мартиновић и Ј. Радовановић).
27. **Курумлија**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 340–359 (са М. Мартиновић).
28. **Лапово**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 377–380 (са М. Мартиновић).
29. **Лесковац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 408–449 (са М. Мартиновић и Б. Димићем).
30. **Липљан**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. II (Ж–Љ), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 449–465 (са Н. Рафаиловић).
31. **Обилић**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. III (М–Р), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 145–150.
32. **Ораховац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. III (М–Р), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 152–165.
33. **Осечина**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. III (М–Р), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 165–172 (са Н. Рафаиловић).
34. **Пећ**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. III (М–Р), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 208–232 (са М. Масловарићем и Н. Рафаиловић).
35. **Прешево**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. III (М–Р), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2001, стр. 300–311.
36. **Свилајнац**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 1–8 (са М. Милинчићем).

37. **Сокобања**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 55–65 (са Д. Р. Гатарић и М. Мартиновић).

38. **Србица**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 73–85 (са Д. Р. Гатарић и М. Масловарићем).

39. **Сува Река**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 111–123 (са М. Масловарићем, М. Мартиновић и Д. Р. Гатарић).

40. **Сурдулица**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 123–137 (са Б. Димићем).

41. **Чачак**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 263–288 (са Д. Р. Гатарић).

42. **Штимље**, Географска енциклопедија насеља Србије, књ. IV (С–Ш), Географски факултет Универзитета у Београду, „Агена” и „Стручна књига”, Београд, 2002, стр. 318–323.

43. **Ада**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 11–16 (са М. Мартиновић).

44. **Алибунар**, Географска енциклопедија насеља Србије – Војводина, књ. 1, Друго измењено и допуњено издање, Географски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005, стр. 16–24 (са М. Мартиновић).

Прикази и пригодне белешке

1. М. Бразда, **Методe рада с аудиовизуалним средствима у настави географије**, Глобус, бр. 11, Часопис за педагошко-методска питања и унапређивање наставе географије, Српско географско друштво, Београд, 1979, стр. 258–260.

2. М. Пешић, **Врање**, Глобус, бр. 11, Часопис за педагошко-методска питања и унапређивање наставе географије, Српско географско друштво, Београд, 1979, стр. 260.

3. Д. Вељковић, **Просторната економија и просторното планирање**, Гласник Српског географског друштва, св. LXII/1, Београд, 1982, стр. 84–85.

4. С. М. Станковић, **Природни и антропогени туристички мотиви СР Србије и оцена њихове вредности**, Гласник Српског географског друштва, св. LXII/1, Београд, 1982, стр. 87–88.

5. М. Панов, **Географија на СР Македонија**, Глобус, бр. 12, Часопис за педагошко-методска питања и унапређивање наставе географије, Српско географско друштво, Београд, 1980, стр. 193–194.

6. Професор др Вера Ценић – наставник и научник, Зборник радова, св. IV, Педагошка академија „Иво Андрић”, Врање, 1986. (са С. Стојановић).

7. А. Апостолов, **Колонизација на Македонија во стара Југославија**, Гласник Српског географског друштва, св. LXXIV/2, Београд, 1994, стр. 90.

8. С. Ђурчић, **Географија насеља**, Гласник Српског географског друштва, LXXIV/1, Београд, 1994, стр. 103–104.

9. Ђ. Р. Симоновић, др М. Рибар, **Уређење сеоских територија и насеља**, Географски годишњак, бр. 30, Српско географско друштво – Подружница Крагујевац, Крагујевац, 1994.

Величина човека није само у ономе што је професионално постигао. Величина је у људским врлинама, моралним квалитетима и снази духа а професор Стаменковић нас је с тим особинама непрестано даривао и оплемењивао.

*Др Драгутин Тошић
Мр Драгица Р. Гатарих*